

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Officio Cvrati Ad Praxim, Præcipve Circa Repentina, &
Generaliora**

Possevino, Giovanni Battista Bernardino

Mogvntiæ, D.MC.X.

Cap. IX. De extrema vnctione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42233

DE
EXTREMA VN-
CTIONE.

Caput Nonum.

I. Væritur. *An Cura-*
tus possit uti oleo *An Cura-*
extrema unctionis utitur oleo
illo anno non bene- veteri.

dicio? Resp. Non
 posse. ita de consec. dist. 3. cap. literis.
 Si tamen antequam à cathedrali possit afferri (citra negligenciam) poterit sine peccato vetus
 usui esse.

2. Quæritur. *An deficiente oleo*
extremæ unctionis, possit per Cura-
tum aliud non benedictum addi? *Quid ager-*
dum dum
 Resp. Posse, dummodo, quod ad- *deficit ole-*
 ditur, sit in minori quantitate con- *um benedi-*
 scrato : Ideo gustatim potest in- *cum.*

fundi. Omnes. Si tamen posset
 haberi

380 DE EXTREMA VNCTIONE
haberi. consecratum, melius esset
addere consecratum. Porro oleum,
quod additur sit ex olinis. Andreas
Victorellus de extrema unctione.

An danda 3. Quæritur. An extrema unctio
extrema necessariò sub peccato sit danda?
unctio Resp. Victorellus. An vita periculū
sub morta- excusat parochum, & prius de obli-
ti. gatione parochi? Curatum de iu-
stitateneri, & affirmat esse dandā
sub mortali, è quod ad hoc Curatu-
m teneatur per locum Conc. sess. 23.
capit. de refor. p. quod specificat
Suarez, cum commode Curatus po-
rest. Et maximè tunc sub peccati
teneri, cum infirmus non valuit re-
cipere alia Sacra menta, addit e-
nim ibi Victorell. posse fieri, ut in-
firmus sit attritus, & vi huīus Sa-
cramenti evadat contritus; quod
est bene notandum.

Cui danda 4. Quæritur. Cui danda est extre-
ma unctio? Resp. Illi, qui est in pe-
riculo mortis prouenientis, à natu-
ra, siue

CAPUT NONUM. 381

ra, siue ex se, siue à natura debilita-
ta veneno, vulnero, aut alio simili
lædente. Silu. vñct. q. 5. Omnes.
Et Sotus dist. 23. quæst. 2. art. 2.
concl. 2. exemplificat esse tunc,
quando tentata naturalia remedia
non censentur sufficere pro salute
infirmi. Datur etiamsi infirmus
esset in gratia; vel per recentem ba-
ptismum, vel indulgentiam plena-
riam. iidem ibi. & Victorel. ibi.

Pueris habentibus usum ratio-
nis est danda, cum iam communi-
carunt. Sot. artic. dicto concl. 4.

Sed an etiam ante communio-
nem, cum alias haberent usum ra-
tionis? Credo, & bonum iudico
non admittendos scrupulos in hoc,
nisi aliud declaret Episcopus.

Habentibus lucida interialla
datur, si dum sanx mentis essent
petierunt illam: vel si christiane
vixerint. Silu. vñctio. qu. 5.

Furioso datur, etiamsi resistat,
qui

382 DE EXTREMA VNCTIONE
qui potest ligari. Decentius tamen
est teneri.

Rabido potest dari, sed caudū
ne tangatur eius sputum, seu sali-
ua, quia habet vim inficiendi rabio-
tangentem. ideo ungatur loco oris
pars vicina.

Peccatori publico. vide capit. 5.
numero 28.

Amentibus perpetuis non da-
tur. Omnes.

Frenetico qui cecidit in frenesim
in mortali notorio non datur. Silu-
ibi.

5. Quæritur. Quando stante dicto
periculo est danda? Resp. Non bene
dari, quando infirmus iam amisit
sensem, nec quando salus est deplo-
rata. Sot. ubi supra.

Sed quamvis tunc daretur, non
esset peccatum, quia sufficit ita da-
re; licet fructuosius detur infirmo
integros sensus habenti. At & in
infirmitate latali, licet longa, & in
vulnere

Quando
danda.

vulnere violento, vel cum potauit venenum, potest dari in principio morbi. Sed neque est necesse dare antè communionem, vel post eam, sed potest dari secundum urgenter am casus pro Curati prudentia. Congruentius tamen datur post, quia ut sonat ipsum nomen extremaunctione, est tamquam ultimum Sacramentorum, & remediorum infirmi.

6. Quæritur. An Curatus peccet, si det extremam unctionem ei, qui videtur mori, & verè non habet infirmitatem mortalem? *Resp.* Negatiuè, si quidem det de consilio medici, vel dum prudenter sic arbitratur faciendum ipse, vel alias prudens. Alias in Villis oporteret Curatum esse medicum.

*Dans extra
periculum
mortis.*

7. Quæritur. Quis dat eam? *Resp.* Curatus, vel alius de eius licentia, *Quis dat
eam.*
si non prohibeatur ab Episcopo.

Omnnes.

384 DE EXTREMA VNCTIONE

Omnes. Addit Victorellus. Posse alium sacerdotem sub ratihabitione, imo & sine ea in extremo vitæ periculo, & hoc etiam tunc vult licere regulari, licet alii negent. vide cap. 5. num. 47. At si forte Curatus sit excommunicatus, poterit facultatem facere alio Sacerdoti extremam unctionem administrandi. Victorellus ibi : sed Suarez tenet contrarium.

An plures sacerdotes simul cum Curato eodem tempore possint extremam unctionem dare? Resp. Posse, dummodo unusquisque suam formam profert, & vngat locum distinctum à

Quando vngens deficerit primus Sacerdos faciendum sine necessitate. Et si fecerit. Socio. Communis. Sed hoc non faciendum sine necessitate. Et si primus Sacerdos deficeret morte, vel alio casu, vngat alius. Silu. Unctio.

Andanda 9. Queritur. An Curatus teneatur solum eam dare petenti, An bim. vero

verò etiam eam offerre non petenti? *Resp.* Teneri eam dare petenti, siue ipse infirmus eam petat, siue domestici eius, dūmodo infirmus non prohibeatur eam recipere, ut est dictum num. 4. *Et Victorell.* de obligatione parochi vult Curatum de iustitia teneri dare eam saltem petenti. *Idem* credo teneri offerre, cum infirmus nullo alio Sacramentofuit adiutus, ut est dictum num. 3. & tunc habet valdè de probabilitate teneri sub mortali, cum deficiat in re, quam commodè præstare potest, ad quam tenetur de iustitia iuxta dicta num. dicto, in magnum præiudicium subditi. In alio verò casu non credo teneri offerre cum commodè non possit, & non urgeat periculum infirmi, iuxta dicta num. dicto. Et dato quod teneatur eam dare (nam multi volunt, cum non sit Sacramentum necessarium, non teneri Curatum ad eam dandam)

R tamen

386 DE EXTREMA VNCTIONE

tamen sufficiet eam dare, etiam nō aduertente infirmo. Practica bona est. Cum Curatus audit confessio-
nem infirmi, disponat eum ad vo-
lendum hoc Sacramentum, quan-
do allatum fuerit, vt ita pœnitens
habeat fructum suæ deuotionis ad
hoc Sacramentum, quo carebit, si
non consenserit explicitè, in illius
receptionem. Et vt animetur ad
Sacramentum deuotè suscipien-
dum, narret illius commoditates,
puta sanitatem corporis, & discus-
sionem metus, & mœroris propter
peccata admissa. Sot. dist. dicta ar-
tic. 2. concl. 2. Nunquam tamen
Curatus dicat infirmo intelligenti,
cum fuerit tempus eam dabo;
Nunc est tempus eam dandi, aut
aliud simile. quia quis est, qui non
timeat mortem, quam similia ver-
ba vicinam indicant?

10. Quaritur. An eam accipiens
debeat

debeat saltem esse contritus? *Resp.* *An contri-*
Debere esse contritum, vel saltem *tio necessa-*
attritum reputatum contritum *ria insuscio-*
Suarez tom. 4. disp. 41. sect. p. num. piente.

19. & omnes. Curatus tamen ex-
 cusatitur si det peccatori inconti-
 to, dummodo vel illæ perierit, vel
 christianè vixerit. *Practica;* Re-
 conciliat prius infirmum, si ille va-
 let loqui, si non valet, inducat ad
 actum contritionis maiorem, quæ
 potest.

ii. *Queritur.* An Curatus tenea- *An Cura-*
 tur habere ministrum responden- *tus habeat*
 tem? *Resp.* Non esse necesse. Si ta- *ministrum.*
 men in tuo Episcopatu aliter pro-
 uisū fuerit obserua constitutionē.
 Communiter sine ministro datur.

12. *Queritur.* An Curatus peccet, *An feret-*
 si deferat extremam unctionem si *da cum lu-*
 ne lumine, aut cæteris sollemnita- *mine.*
 tibus? *Respond.* Dictum esse cap. 5.
 num. 35. Adde obseruandas con-
 stitutiones proprii Episcopi. *Qui*

R 2 ferret

388 DE EXTREMA VNCTIONE
ferret sine causa, venialiter credo
peccaret; qui verò cum causa nul-
latenus. Item si Curatus, quando de
nocte timet se vocandum pro infir-
mo periculoso vespere ferat oleum
extremam unctionis in cubili, ut
vocatus expeditius vadat, non bene
agit: sufficit, relinquat in Ecclesia
in loco solito, & Curatus inde eum
sumat.

An benè
retineat
domi.

13. Sicut nec bene agit, si de nocte
reuersus ab unctione infirmi, ut se
citius expediat, oleum non referat
ad solitum locum, sed retineat do-
mi usque mane: Nullū tamen cre-
do peccatum mortale, citra scanda-
lum, vel periculum alicuius irre-
uerentiae. & in his obseruet constitu-
tiones sui Episcopi.

An vngendo
dus per or-
dinem Ri-
tualis.

14. Quæritur. An Curatus peccet,
si vngendo non obseruet ordinem
prescriptum à Rituali? Resp. Agat
sicut præscribit Rituale obedien-
dum est enim Ecclesia. Quod si
cum

cum causa, puta, cum accedit ad infirmum videt illum spirare, & ne hoc Sacramento careat, vngit partes, quæ sunt illi magis ad manus tunc non puto eum agere contra piuum Ecclesiæ sensum.

15. *Quæritur. Quomodo vngendum?* *Resp.* Obseruet ordinem, & modum Ritualis. Communiter in singulis locis sit cum vunctione crux, licet crux non sit necessaria. Nota tamen quoad loca necessariò vngenda, esse duplē sententiam, quandam affirmantem, quinque sensum vunctiones esse necessarias ita Victorell. de extrema vñct. An ad singulas vunctiones. &c. & citat auctores istius sententiae. Alteram, non esse necessariam vunctionem singulorum, sed aliquorum. Secundum primam sententiam, quæ est communis, & usu Ecclesiæ approbata, inungenda sunt loca determinata sensum: secundum alteram,

R 3   poter-

*Quomodo
vngendum.*

390 DE EXTREMA VNCTIONE

poterunt aliqua ungi, aliqua non
stante necessitate, ut in peste gra-
fante, in quatunc poterit ungi sen-
sus magis expositus sub unica for-
ma, ut, Per istam sanctam unctio-
nem, & suam piissimam misericor-
diam, parcat tibi Dominus quid-
quid per visum, auditum, odora-
tum, gustatum, & tactum deliqui-
sti, & in hac necessitate organum
tactus, poterit esse frons, vel genæ.
Communiter verò in singulis lo-
cis sensuum sit unctio. Partes, quæ
sunt binæ, ut oculi, aures, & aliæ
extra necessitatem singulæ unguntur. In necessitate verò, alteru-
trum sufficit ad libitum vngere. In
Sacerdotibus non vngitur palma,
sed vola manus; Sacerdotale Ro-
manum de extrema unctione: li-
cet aliqui negent, citantur à Victo-
rell. ibi. Ego non recederem à
Sacerdotali. In fœmina loco renum
non vngitur umbilicus, nec partes
proxi-

proximiōres renibus. licet Sot. loco dicto videatur velle. hanc renū vñctionem. Carentibus partibus vngendis vnguntur proximiōres. Omnes. In cæco à natuitate benè vnguntur oculi, quia habuit potentiam, licet non actum peccandi. Idem dicitur in muto, & surdo, organa illorum sensuum. Sot. ibi. Tol. tamen Inst. de extrema vñct. cap. 3. num. 8. vult prætermittendam vñctionem pedum, & renū, etiam in mare, sed certè Ritualia omnia, & praxis vniuersalis est in contrarium; Vbi tamen fuerit contraria consuetudo, seruanda est. Victorel. loco dicto, & hoc forte voluit Tol. dicere. eodem modo intelligendus Victorel. cap. quæ corporis partes inungendæ, &c. Vbi habet in monachis renes non vngendos. In aliquibus locis, post abstersionem locorum vi-

ctorum panno, vel bombice sicco, denuo abstergantur alio panno, vel bombice madefacto, aqua prius expressa. Bonum, sed non necessarium. Oblerua consuetudinem legitimam loci. In partibus binis fit bina crux, sed forma solum profertur semel. Vide an ista Præctica tibi placeat.

*Præctica
bona.*

16. Collata vunctione, ego facio infirmum, ore si potest, tue mente recitare mecum symbolum Apostolorum: Postea protestari, se in ea fide velle manere, ac mori, Ut sicut in ingressu vitæ, in baptismo symbolum recitauit, sic in egressu ex hac vita idem repetat. Hortor deinde ad concipiendam spem vitæ æternæ. Præterea moneo ad agendas Deo gratias, de omnibus beneficiis acceptis, & præcipue quod moriatur in suo lectulo Sacramentis munitus. Moneo item, ut se totum Diuinæ voluntati adapte.

ptet. In fine instruo quomodo se armet contra desperationem, vel prælumptionem proprii meriti. Doceo præterea aliquas breues orationes iaculatorias, quibus toto tempore agonis vti possit. Præterea curet Curatus semper, vt dum infirmum vngit, & ei commendat animam, astantes genuflexi actionem, & orationes suas, oratione, & deuotione iuuent.

17. *Quæritur.* Si in vunctione, & Voluens in propter vunctionem moriatur infirmus, an vngens fiat irregularis, puta si decumbentem supinum, vt vngat renes, faciat volucere in latus, & illi ex illa volutatione, moriatur?

Respond. Benè vngere, qui partes viciniores locis ad vunctionem deputatis vngit. Sed licet casus dictus contingere, nulla tamen contraheretur irregularitas, quia Curatus dat operam rei licitæ. Sot.

R 5

de Inst.

394 DE EXTREMA VNCTIONE

de Inst. lib. 5. qu. 1. artic. 9. parum
ultra medium, & quia iste casus
non est expressus à iure. Caveat ta-
men ab ista volutatione, quia fit
frustra.

*Quoties
danda.*

18. *Quæritur.* Quoties sit danda
extrema vñctio? *Resþ.* Semel pro-
eodem statu morbi, & quoties pro-
eodem statu infirmus reciderit, &
conualuerit. *Silu.* vñctio q. 8. Sot.
dist. 23. quæst. 2. artic. 3. concl. 3.
Victorel. declarat posse bis dari in
eadem infirmitate, dummodo, du-
secundo datur, licet infirmus non
fuerit prius sanitati restitutus, ta-
men sit verè in novo vitæ discri-
mine, quod concordare videtur
dictis.

*Dubium an-
nivit.*

19. *Quæritur.* Quid ager Cur-
tus, si dubitauerit an infirmus sit vi-
vus, vel mortuus? *Resþ.* Si non-
dum incepit, incipiat cum condi-
tione si viuit, si incepit videat an vi-
uat. Sed & in ytroque casu poterit
prius.

CAPUT NONUM. 395

prius videre an viuat, & postea inungere. Et, si in graui necessitate, quæ moram non patitur. Curatus velocissimè sine cruce vngeret unum oculum, vnam aurem, narem, manum, & os vnicar sententia partiales formales sententias complectens prolata, puta, per istam sanctamunctionem, & suam piissimam misericordiam parcat tibi Dominus, quidquid per visum, auditum, gustatum, odoratum, & tactum deliquisti, Victorel. ibi capit. An ad singulas unctiones. &c. habet cum Suarez ibi citato, videri sibi probabile rectè agere vide etiam supra. n. 15.

20. *Quæritur.* An, & quando Curatus peccet non obseruando ritus, seu non dicendo orationes, quæ sunt in Rituali? loquimur dum per tempus vacat, puta quia infirmus non expirat actu? *Resp.* Formā solam esse necessariam absolute.

R. 6

Interea

*Obseruando
tiaritatem.*

396 DE EXTREMA VNCTIONE

Interea verò, & aliæ orationes sunt necessariæ de præcepto Ecclesiæ, & ista omittere sine causa non expedit. Reliqua, puta septem psalmos, non credo necessarios; quia in aliquibus Ritualibus habetur, Astantes dicant septem psalmos, in aliis verò habetur, Sacerdos dicat septem psalmos, postea vngat. quia si essent necessarii de præcepto Ecclesiæ, vbique eodem modo præscriberentur. Sed & si essent de præcepto, possunt, & debent omitti in vnctione illius, qui iam iam expirat. Ita praxis vniuersalis.

Expedit curatum habere parvam crucem dantem indulgentiam plenariam inuocanti nomen IESV, & hanc semper cum extrema vnctione afferre, & conari, ut infirmus dictam indulgentiam consequatur: Vel saltem hoc idem curare per globulum benedictum,

dictum, vulgariter grano benedetto,
quem secum pro hac re habeat.

21. *Queritur.* Quanta diligentia *Quomodo*
Curatus properet pro vunctione af- *properet cū*
ferenda infirmo? *Vide capit. 5.*
vnctione.
num. 34.

22. *Queritur.* An extrema vn- *An dandū*
ctio detur peste infecto? *Respond.* *peste in-*
Et credo communiter non dari, *fecto.*
cum non sit, secundum aliquos,
Sacramentum absolute necessari-
um, sed regules te iuxta dicta. cap.
8. n. 34. In aliis verò morbis etiam
inficientibus datur. Et si volueris
dare in peste, non video prohibi-
tum, poteris tamen uti remedio
dicto cap. 7. num. 75. *Possit autem*
tunc dari instrumento ligneo, aut ar-
genteo: concedit Victorell. de extrema
vñct. Non discedendum credo à con-
sitationibus tui Episcopi. Vide supra
aliam practicam pro peste infectis. n.
31. cap. 8. Idem dicitur de leproso,
de habente cancrum, vel ylcus fœ-
tens,

398 DE EXTR. VNC. CAP. IX.

tens, & de rabido, quia omnium est eadem ratio. Porro, quia potest contingere Curatum vocari ad infirmum, qui potenter fœteat, Curatus utatur remediis c. 7.n.75. Quæ nisi prosint, sufficiet facie necessaria, & reliqua omnia omittere.

*Practica
bona pro
morbis in-
ficientib.*

23. Præterea in agendo, cum istis laboribus morbo inficiente nota bonam Practicam. Curet parochius habere vestes breues, & ita ad se eas colligat, ut quam maximè potest, fugiat contactum infirmi. Licet enim sibi hoc modo prouidere utili hac circumspektione. Et hæc nota pro omni administratione Sacramenti in morbis insufficientibus. Præterea ægrum faciat constituere in loco puro, & libero sine vestib: quoad fieri potest, & utatur meritis essentialibus, ut est dictum n. 19. & muniat ex peste se antidotis, & preseruatiuis iudicio medici. Suarez tom. 4. disp. 44. sect. 3. n. vlt.

D E